

РЕШЕНИЕ

№ 12406

гр. София, 13.07.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 46 СЪСТАВ, в публично заседание на
единадесети юли през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: КРАСЕН ПЛ. ВЪЛЕВ

при участието на секретаря ЙОРДАНКА Г. ЦИКОВА
като разгледа докладваното от КРАСЕН ПЛ. ВЪЛЕВ Гражданско дело №
20221110169017 по описа за 2022 година

Производството е образувано по искова молба от „ФИРМА” ЕАД, със седалище и адрес на управление: АДРЕС, ЕИК: 111111111 срещу С. Г. С., ЕГН: *****, с адрес: АДРЕС, с която се моли съда да приеме за установено, че ответникът дължи на ищеца сумата в общ размер 10540,22 лв., от които: 7071,67 лв. главница, 2805,46 лв. договорна лихва за периода от 15.04.2021 г. до 31.03.2022 г. и 663,09 лв. - обезщетение за забава за периода от 15.04.2021 г. до 20.07.2022 г, ведно със законната лихва върху главницата, считано от подаване на Заявлението по чл. 417 ГПК (02.08.2022 г.) до окончателното изплащане на задължението, по отношение на които суми е издадена Заповед за изпълнение по чл. 417 от ГПК по ч.гр.д. №42029/2022 г. на СРС.

Ищецът твърди, че на 07.01.2020 г. „ФИРМА” ЕАД е сключило Договор за потребителски кредит № 111111111 с ответника С. Г. С., по силата на който е предоставил сума в размер на 7071,67 лв. В чл. 7 ал.1 от Договора е посочен размера на предоставения кредит- 7071,67 лв., като към отпуснатия кредит се включва еднократна такса за оценка на риска, в размер на 757,68 лв., дължима в деня на подписване на договора за кредит, финансира се от кредитора и се възстановява от потребителя е дължимите месечни вноски съгласно погасителния план предвид заявеното му желание в искането- декларация. Съгласно чл. 7, ал.2 от Договора средствата по кредита се превеждат от кредитора по банкова сметка на потребителя. В случаите, когато Потребителят е пожелал сключване на застраховки или да се присъедини към застрахователните програми, средствата се превеждат от кредитора към сметка на застрахователя, за което потребителят дава изричното си нареждане и съгласие с подписването на договора. В случай потребителят е пожелал да сключи застраховка „Защита на кредита” в размер на 1313,99 лв. Общото крайно задължение по Договора (чл.10 от Договора) възлиза на 11080,70 лв., която сума е разсрочена на 36 погасителни месечни вноски 35 по 307,80 лв., ведно с последна изравнителна в размер на 307,70 лв. Уговореният между страните лихвен процент, с който се олихвява предоставеният кредит, изразен като годишен лихвен процент е в размер на 31,95 % (чл. 9, ал.1 и ал.2 от Договора). Така предоставената сума, кредитополучателят има задължение да върне на месечни вноски, всяка включваща 2 /два/ компонента: главница и договорна лихва. Длъжникът е преустановил плащанията по договора, като непогасени са останали вноски с падежи 15.04.2021 г., 15.05.2021г. и 15.06.2021 г. Изпратено е уведомление за предсрочна изискуемост, получено лично от С. Г. С. на 31.03.2022 г.

Сочи се, че към дата на входиране на заявлението за издаване на заповед за изпълнение

по реда на чл. 417 от ГПК (02.08.2022 г.), задължението на С. Г. С. ищеца по договора, е било в размер на 9877,13 лв. (7071,67 лв. главница и 2805,46 лв. договорна лихва). Отделно от това, съгласно чл. 9, ал. 4 от Договора за потребителски кредит, ответникът дължи и обезщетение за забава (лихва за просрочие), което към 20.07.2022 г. е било в размер на 663,09 лв..

В срока по чл. 131 ГПК ответната страна е депозирала отговор на исковата молба, с който исковете се оспорват като по основание и размер. Твърди се, че процесният договор за потребителски кредит е недействителен, съгласно чл. 22 във вр. с чл. 11, ал.1, т.11 от ЗПК. Твърди се, че в договора за кредит е инкорпориран погасителен план, който обаче не съдържа информация относно отделните компоненти на месечните вноски. Всяка една анюитетна месечна вноска представлява сбор от главница, лихви и съответна част от годишна такса управление и обслужване, като за всеки един месец тези компоненти са различни. Липсата на подробна разбивка лишава от възможността ответникът - потребител да е наясно внасяйки парична сума в погашение на своя дълг, коя част от него погасява. Поддържа се, че уговарянето на клауза за такса за оценка на риска, в размер на 757.68 лева, и включването на същата, като част от дължимата главница по договора за заем е недействителна, поради установената в чл.10, ал.2 забрана за събиране на такси и комисиони свързани с усвояване и управление на кредита.

Претендират се разноски.

Софийският районен съд, като прецени доводите на страните и събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа страна следното:

Между „ФИРМА“ ЕАД, от една страна, и ответника С. Г. С. е сключен Договор за потребителски кредит № 700112540/07.01.2020 г., по силата на който е отпуснат заем в размер на 5000 лева. при следните условия: размер на застрахователна премия : 1313.99 лв., такса за оценка на риска : 757.68 лв., дължима в деня на подписване на договора, финансирана от кредитора, издължавана с месечните вноски, общ размер на кредита : 7071.67 лв., годишен лихвен процент - 31.95%, годишен процент на разходите - 48.73%, обща сума, дължима от потребителя - 11 080.70 лв., месечни погасителни вноски - 36 броя = размер на погасителна вноска - 307.80 лв., падеж на първа погасителна вноска - 15.02.2020г. и падеж на последна погасителна вноска - 15.01.2023г.

На 22.06.2020г. между страните е сключен Анекс № 1 към Договор за потребителски кредит № 700112540 от 07.01.2020г., с който се споразумяват за следното: Към датата на Анекса неиздължената главница по Договора за кредит е в размер на 7071.67 лева и има начислена и непогасена лихва за забавено плащане в размер на 951.35 лева. За периода от 15/07/2020 г. до 15/12/2020 г. Кредиторът отсрочва дължимите от Потребителя месечни погасителни вноски (включващи главница и лихва), съгласно Погасителния план по чл. 11.2 от Договора за кредит в общ размер на 1846.80 лева. от които: 2.1. Главница 874.27 лева и 2.2. лихва: 972.53 лева. С подписването на този Анекс, Страните се споразумяват да удължат срока на Договора за кредит до 15/07/2023 г., която дата става крайният срок за издължаване на кредита, като неиздължената главница ще се издължава при условията на нов погасителен план, а сумата на непогасената лихва ще бъде разделена на равни части, всяка от които ще се добавя към погасителните вноски съгласно погасителния план. Считано от 15/01/2021 г. Потребителят ще погасява задълженията си по Договора за кредит при спазването на нов погасителен план. който ще му бъде предоставен от Банката

На 14.01.2021г. между страните е сключен Анекс № 2 към Договор за потребителски кредит № 700112540 от 07.01.2020г., с който се споразумяват за следното: Към датата на Анекса неиздължената главница по Договора за кредит е в размер на 7071.67 лева и има начислена и непогасена лихва за забавено плащане в размер на 0,00 лева. За периода от 15/01/2021 г. до 15/03/2021 г. Кредиторът отсрочва дължимите от Потребителя месечни погасителни вноски (включващи главница и лихва), съгласно Погасителния план по чл. 11.2 от Договора за кредит в общ размер на 7575,16 лева, от които: Главница 7071,67 лева и лихва: 503,49 лева. С подписването на този Анекс, Страните се споразумяват да удължат срока на Договора за кредит до 15/10/2023 г., която дата става крайният срок за издължаване на кредита, като неиздължената главница ще се издължава по нов погасителен план, а сумата на непогасената лихва ще бъде разделена на равни части, всяка от които ще се добавя към всяка от погасителните вноски съгласно погасителния план. Считано от 15/04/2021 г. Потребителят ще погасява задълженията си по Договора за кредит при спазването на нов погасителен план, който ще му бъде предоставен от Банката. Погасителния план отменя действието на всички предходни погасителни планове.

Представено по делото е уведомление за предсрочна изискуемост с дата 23.03.2022 г. В него банката уведомява ответницата, че е в просрочие по отношение на вноските по кредита с падежи 15.04.2021 г., 15.05.2021 г. и 15.06.2021 г., поради което на основание чл. 60, ал. 2 от ЗКИ се обявява кредита за предсрочно изискуем. Уведомлението е връчено лично на ответницата на 31.05.2022 г., видно от представеното известие за доставяне.

По делото е назначена и изслушана съдебно-счетоводна експертиза. Вещото лице е установило от извлечение по разплащателна сметка с титуляр С. Г. С., и IBAN : BG1111111111111, че сметката е заверена със сума в размер на 7071,07 лв. на дата 07.01.2020г. Като основание е записано „ Усвояване на кредит “ . На същата дата /07.01.2020г/ сметката е дебитирана със сумите: 1313.99 лв., с основание - усвояване на кредит / застрахователна премия/; и 757.68 лв., с основание - такса за отпускане/усвояване/одобрение и 5000.00 лв. - изплатени на каса.

Вещото лице не е установило погасяване на месечни погасителни вноски по нито един от съставяните погасителни планове.

Служебно поставен от съда е въпрос към вещото лице след като се запознае с процесния договор за кредит и съобрази клаузите „Защита на кредита“ и „Еднократна такса за оценка на риска“, да определи с включването на сумите по тези клаузи какъв е годишния процент за разходите на процесния договор за потребителски кредит.

Според варианта с включване на „Еднократна такса за оценка на риска“ и премия Защита на кредита вещото лице е съобщило следните условия: главница: - 7071.67 лв., годишна лихва - 31.95 %, еднократна такса 757.68 лв., застрахователна премия 1313.99 лв. и срок за погасяване : 36 равни месечни вноски като годишния процент на разходите, определен чрез калкулатор за ГПР, е в размер на 82.58% .

При така установената фактическа обстановка, настоящият състав на Софийският районен съд достига до следните правни изводи:

Правната квалификация на предявените искове е чл. 79, ал. 1, предл. първо ЗЗД, чл. 430, ал. 1 и ал. 2 ТЗ във вр. чл. 9 ЗПК и чл. 86 ЗЗД във вр. с чл. 422 ГПК във вр. чл. 415 ГПК..

Предявеният установителен иск по чл.422 от ГПК е допустим предвид издадената в полза на ищеца заповед за изпълнение по реда на чл.410 ГПК, която е връчена на длъжника, който е подал възражение по чл. 414 от ГПК, а исковата молба е предявена в едномесечния срок по чл.415, ал.1 от ГПК.

От представените по делото писмени доказателства се установява, че „ФИРМА“ ЕАД и ответника С. Г. С. са били в облигационни отношения, възникнали по силата на договор за потребителски кредит. Спрямо този договор се прилагат разпоредбите на ЗПК и ЗЗП. Ответникът е усвоил изцяло сумата от 5000 лева, което се установи от изслушаната и приета съдебно-счетоводна експертиза. Не се спори и, че кредитът е обявен за предсрочно изискуем преди депозирание на заявлението по чл. 410 от ГПК. Дори и това да не е сторено обявяването на кредита за предсрочно изискуем може да бъде извършено в хода на исковото производство, образувано по реда на чл. 415, ал. 1 и чл. 422, ал. 1 ГПК. Изявлението на банката за обявяване на кредита за предсрочно изискуем може да бъде инкорпорирано в исковата молба или в отделен документ, който е представен като приложение към исковата молба. В тези случаи изявлението поражда правни последици с връчването на препис от исковата молба с приложенията към нея на ответника – кредитополучател, ако са налице и предвидените в договора за кредит обективни предпоставки за загубване преимуществото на срока. Упражняването на това потестативно право на банката и в този смисъл настъпването на предсрочната изискуемост на кредита в хода на исковото производство представлява факт от значение за съществуването на претендираното право на вземане за главница и възнаградителни лихви, който следва да бъде взет предвид от съда на основание чл. 235, ал. 3 ГПК. При положение, че правното основание на заявената претенция е договорът за кредит, и поради това, че решението следва да отразява материалноправното положение между страните по делото, каквото е то към момента на приключване на съдебното дирене, липсва основание да се отрече настъпилата в хода на исковото производство предсрочна изискуемост на кредита./ Решение №10 от 25.02.2020 г. по т.д. №16/2019 г. на ВКС,II ТО/ В процесния случай поканата е приложена към исковата молба, изявление за обявяване на кредита за предсрочно изискуем е инкорпорирано в исковата молба и препис е връчена на ответниците.

Процесният договор за кредит попада в обсега на ЗПК, поради което трябва да отговаря на императивните разпоредби на този закон. Нормата на чл.11, ал.1 ЗПК ясно посочва какво следва да съдържа договорът за кредит. Според чл.22 ЗПК когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9, договорът за потребителски кредит е недействителен.

В договора трябва да се посочи размера на лихвения процент, като в конкретната хипотеза в този процент трябва да е включена и сумата по „Защита на кредита“ и „Еднократна такса за оценка на риска“, която е сигурна печалба за кредитора. Следователно годишният лихвен процент няма да е 31.95%, както е записано, а следва да е по-голяма число, ако в него участват и вземанията за сумите от 1313.99 лева и 757.68 лева. формално уговорени като клаузи „Защита на кредита“ и „Еднократна такса за оценка на риска“.Нарушен е чл.11, ал.1, т.9 ЗПК, тъй като не е посочен реалният годишен лихвен процент.

Освен това, доколкото лихвата е част от ГПР, е следвало да се посочи и друг размер на ГПР, различен от този в договора. В този размер следва да участват и сумите по клаузите „Защита на кредита“ и „Еднократна такса за оценка на риска“ -1313.99 лева и 757.68 лева, изразени като процент. Това не е сторено, поради което е нарушен чл.11, ал.1, т.10 ЗПК. С включването им размера на ГПР става 82.58 %, надвишаващ над законовия максимум- 50 %, а именно представлява осем пъти размера на законна лихва -/чл.19, ал.4 ЗПК/.По

изложените съображения, доколкото са налице нарушения на чл.11, ал.1, т.9 и т.10 ЗПК, целият договор за заем следва да бъде приет за недействителен – чл.22 ЗПК.

При недействителност на договора, съгласно разпоредбата на чл.23 ЗПК, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. Ако тази недействителност се установи в производството по чл.422 ГПК, съдът следва да установи с решението си дължимата сума по приетия за недействителен договор за потребителски кредит, доколкото ЗПК е специален закон по отношение на ЗЗД и в цитираната разпоредба на чл.23 ЗПК е предвидено задължението на потребителя за връщане на чистата сума по кредита. Това следва от характеристиката на договора за потребителски кредит, посочена по-горе и задължението за периодичност за връщането на сумата. Ако се приеме, че установяването на дължимостта на чистата сума по получения кредит и осъждането на потребителя за нейното връщане следва да се извърши в отделно производство, по предявен иск с правно основание чл.55 ЗЗД, то би се достигнало до неоснователно обогатяване за потребителя, предвид изискуемостта на вземането по недействителен договор, в частност при нищожен договор за потребителски кредит и позоваване от страна на потребителя на изтекла погасителна давност. Това би противоречало на принципа за недопускане на неоснователно обогатяване, в какъвто смисъл е и въвеждането на разпоредбата на чл.23 ЗПК в специалния ЗПК./ Решение № 50174 от 26.10.2022 г. по гр.д.№ 3855 по описа за 2021 г.на ВКС, IV Г.О.

Нищожните клаузи не могат да бъдат заменени по смисъла на чл. 26, ал. 4 от ЗЗД от императивни правила досежно максимално допустимия размер на договорната лихва, нито да бъде прието, че единствено частично недействителни са уговорените клаузи „Защита на кредита“ и „Еднократна такса за оценка на риска“, невключени в ГЛП и ГПР. Ако съдът изменя съдържанието на неравноправните и нищожните клаузи, съдържащи се в потребителски договор, това ще навреди на постигането на дългосрочната цел, предвидена в член 7 от Директива 93/13. Това действие на съда би способствало за премахването на възпиращия ефект, упражняван върху продавачите и доставчиците чрез самото неприлагане на такива неравноправни клаузи спрямо потребителя, тъй като продавачите и доставчиците биха останали изкушени да използват посочените клаузи, ако знаят, че дори и последните да бъдат обявени за недействителни, договорът все пак ще може да бъде допълнен в нужната степен от националния съд, така че да се гарантират интересите на тези продавачи и доставчици. / в т. см. решения от 14 юни 2012 г., Banco Español de Crédito, C:618/10, EU:C:2012:349, т. 69, от 30 април 2014 г., Kásler и Káslerné Rábai, C:26/13, EU:C:2014:282, т. 79 и от 26 март 2019 г., Abanca Corporación Bancaria и Bankia, C:70/17 и C:179/17, EU:C:2019:250/.

Безпротиворечиво е разбирането в съдебната практика и в юриспруденцията, че главницата по договора за кредит представлява заетата сума – паричните средства, които се предоставят за ползване на кредитополучателя, които съгласно процесния договор са в размер на 5000 лева, а именно и същата сума е усвоена от кредитополучателя. Всички други вземания, уговорени в договора като лихви, неустойки, такси и т. н., нямат характер на главница. В случая банката няма основание да претендира сумата над 5000 лева до предявения размер от 7071.67 лв. Очевидно в тази сума са включени таксата „Еднократна такса за оценка на риска“ и премията „Защита на кредита“, но същите не са част от предоставената и разполагаема от кредитополучателя сума-главница.

Въпреки разпределената от съда доказателствена тежест, ответницата не е установила в производството плащане на задълженията си в срок, включващи главница. Не са наведени и твърдения в тази насока. Ето защо предявеният иск за заплащане на главница и по договора в размер на 5000 лева е основателен до този размер и следва да бъде отхвърлен за разликата до претендираната сума от 7071.67 лева.

На основание чл.78, ал.1 от ГПК, на ищеца се следват деловодни разноси за

настоящото производство, чийто размер, възлиза на 289.75 лева от пълно претендиран размер от 610.80 лева- 210.80 лева държавна такса, 300 лева- депозит за вещо лице и и юрисконсултско възнаграждение, определено от съда в размер на 100 лева по реда на чл.78, ал.8 от ГПК, вр. с чл.37, ал.1 от ЗПрП вр. с чл.25, ал.1 от Наредбата за заплащане на правната помощ/.

Съгласно мотивите към т. 11Г от ТР №4/2013 на ОСГТК на ВКС съдът, който разглежда иска, предявен по реда на чл. 422, респ. чл. 415, ал. 1 ГПК, следва да се произнесе за делимостта на разносните, направени и в заповедното производство, като съобразно изхода на спора разпредели отговорността за разносните както в исковото, така и в заповедното производство. Видно от приложените към заповедното производство доказателства следва да се присъдят разноси в размер от 123.72 лева от пълен претендиран размер от 260.80 лева.

Водим от горното и на основание чл.235 и чл.236 от ГПК, Софийският районен съд

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по отношение на С. Г. С., ЕГН: ***, с адрес: АДРЕС, че дължи на ФИРМА” ЕАД, със седалище и адрес на управление: АДРЕС, ЕИК: 111111111 на основание чл. 79, ал. 1, предл. първо ЗЗД, във вр. чл. 420, ал. 1 ТЗ във вр. чл. 9 ЗПК сумата от 5000 лева- главница по недействителния на основание чл. 23 ЗПК Договор за потребителски кредит № 111111111/07.01.2020 г. , по отношение на която суми е издадена Заповед за изпълнение по чл. 417 от ГПК по ч.гр.д. №42029/2022 г. на СРС, като ОТХВЪРЛЯ исковите с правно основание чл. 79, ал. 1, предл.първо ЗЗД, чл. 430, ал. 1 и ал.2 ТЗ във вр. чл. 9 ЗПК и чл. 86 ЗЗД за разликата над уважения размер от 5000 лева до пълния предявен размер от 7071,67 лв. главница по Договор за потребителски кредит № 111111111/07.01.2020 г., 2805,46 лв. договорна лихва за периода от 15.04.2021 г. до 31.03.2022 г. и 663,09 лв. - обезщетение за забава за периода от 15.04.2021 г. до 20.07.2022 г, ведно със законната лихва върху главницата, считано от подаване на Заявлението по чл. 417 ГПК (02.08.2022 г.) до окончателното изплащане на задължението, по отношение на които суми е издадена Заповед за изпълнение по чл. 417 от ГПК по ч.гр.д. №42029/2022 г. на СРС.**

ОСЪЖДА С. Г. С., ЕГН: ***, с адрес: АДРЕС, да заплати на ФИРМА” ЕАД, със седалище и адрес на управление: АДРЕС, ЕИК: 111111111 , на основание чл. 78, ал. 1 ГПК -деловодни разноси в размер на 289.75 лева за настоящото производство и 123.72 лева за ч.гр.д. №42029/2022 г. на СРС.**

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд, в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____